

***WANNEER DE RECHTEN VAN EEN
KIND EEN VANGNET MOETEN ZIJN,
IN PLAATS VAN EEN AFGROND.***

Adviesrapport voor krachtgezinnen, een gezin naast een kwetsbaar gezin.

**"HET
MOOISTE
DAT JE EEN
KIND KUNT
GEVEN IS
EEN KANS"**

www.echtverhaal.online

Wildeboer M, Marlin, 383042

Hanzehogeschool, Groningen. Toegepaste psychologie, cursus Signalen & Interventies | 15 januari 2021

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding	2
1.1 <i>Inleiding op het onderwerp</i>	2
1.2 <i>Voor wie is dit adviesrapport geschreven?</i>	3
1.3 <i>Welke doelgroep wordt er in dit adviesrapport meegenomen?</i>	3
1.4 <i>Leeswijzer</i>	4
Hoofdstuk 2: De invloed op de ‘normale’ ontwikkeling	5
2.1 <i>De behoeften van een kind</i>	5
2.2 <i>Ontwikkeling pleegkinderen</i>	6
Hoofdstuk 3: Probleembeschrijving	7
3.1 <i>Koppeling ontwikkeling en problematiek</i>	7
3.2 <i>Toelichting problematiek</i>	7
Hoofdstuk 4: Risico- en beschermingsfactoren (voor uithuisplaatsing)	9
4.1 <i>Risicofactoren</i>	9
4.1.1 <i>Niveau van het kind</i>	9
4.1.2 <i>Niveau van het gezin/ouders</i>	9
4.1.3 <i>Niveau van de omgeving</i>	9
4.2 <i>Beschermingsfactoren:</i>	10
4.2.1 <i>Niveau van het kind</i>	10
4.2.2 <i>Niveau van het gezin/ouders</i>	10
4.2.3 <i>Niveau van de omgeving</i>	10
Hoofdstuk 5: Interventies – het uiteindelijke advies	11
5.1 <i>Tips voor het krachtgezin</i>	11
5.2 <i>Interventies gericht op de rechten van een kind</i>	11
5.3 <i>Interventie inzetbaar bij effecten van een trauma</i>	12
5.4 <i>Interventies gericht op de belangen van het kind</i>	12
Literatuurlijst	13
Bijlage 1: Checklist voor het kind	15
Bijlage 2: Checklist voor de ouders	16
Bijlage 3: Checklist voor professionals	17

Hoofdstuk 1: Inleiding

“Waarom moeilijk doen, als het thuis kan?” - (Erkelens & Verboom, 2020)

Een krachtgezin is een interventie op zich. Een interventie dat in te zetten is in situaties waarin een kind uit huis dreigt te worden geplaatst. Echter gaat het hier om een situatie waarin een krachtgezin daadwerkelijk het kind al onder haar vleugels heeft en een stap verder wil kijken. Dit betreft het nastreven van de rechten die het kind heeft of zal moeten hebben.

Hieronder staat een krachtgezin afgebeeld met daarbij een omschrijving van hun werkwijze. Dit is ook gelijk het krachtgezin die met de adviesvraag van dit adviesrapport is gekomen.

(Zorg & Sociaalweb, 2021).

1.1 Inleiding op het onderwerp

Volgens het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK), behoren minderjarigen thuis bij hun ouders of verzorgers (Bruning & van der Zon, 2013, p. 500). Ouders hebben het recht en de plicht om hun kind op te voeden en het kind heeft het recht om door de eigen ouders te worden opgevoed (“Rol van ouders bij ontwikkeling kind - Artikel 5 Kinderrechtenverdrag”, 2017).

Toch komt het steeds vaker voor dat dit niet te realiseren is. Zo komen er kinderen in opvoed- of opgroei problemen die voor situaties kunnen zorgen waarin deze kinderen niet meer thuis kunnen wonen. Ze worden dan van hun ouders of verzorgers gescheiden. Dit is een enorme inbreuk op de rechten die een kind heeft (Bruning & van der Zon, 2013, p. 500).

Alleen al wanneer je kijkt naar Europa, heeft Nederland het hoogste percentage uit huis geplaatste kinderen. In getallen zijn dit ongeveer 48.000 uit huis geplaatste kinderen. Er is een grote noodzaak om in de (bestaande) hulpverlening manieren te vinden om deze uithuisplaatsingen te voorkomen en tegelijkertijd te voldoen aan de rechten van een kind.

De noodzaak is er omdat een uithuisplaatsing heel duur is, maar vooral omdat het een traumatische ervaring is voor de kinderen en de ouders (Prins, 2020).

De belangen van een kind vormen het uitgangspunt bij een uithuisplaatsing, echter is uit onderzoek gebleken dat de wet niet altijd kan waarborgen dat deze belangen zorgvuldig nagestreefd worden. Kinderen die uit huis geplaatst worden krijgen de naam 'pleegkinderen'. Deze pleegkinderen hebben rechten, maar geen volledige zeggenschap over deze rechten zelf (Van der Zon, 2020, p. 369).

Om bovenstaande redenen zal dit rapport een advies geven aan krachtgezinnen. Dit advies is er op gericht om de rechten van het kind te behouden (het recht om opgevoed te worden door je ouders), juist wanneer er situaties met uithuisplaatsingen dreigen.

1.2 Voor wie is dit adviesrapport geschreven?

Dit rapport is geschreven voor de krachtgezinnen. Krachtgezinnen worden ingezet om bij te kunnen dragen aan een positieve lijn wanneer het gaat om uithuisplaatsingen. Je zou een krachtgezin kunnen zien als een laatste redmiddel om het kind bij de ouders te laten wonen. Daarnaast wordt een krachtgezin gezien als een professioneel gezin, die daar ook voor wordt betaald. Het is een soort tussenvorm tussen de formele en informele zorg. Een stevig gezin dat naar een kwetsbaar gezin staat. Dit is opgezet omdat een grote organisatie kan zorgen voor een gevoel van bedreiging of een gevoel van concurrentie. Dit kan als gevolg hebben dat een gezin zich afsluit, waardoor je het kind en het gezin niet meer effectief kan helpen. Een krachtgezin kan ervoor zorgen dat het gezin zich veilig voelt en daardoor meer open kan zijn. Het uiteindelijke doel is dat een krachtgezin er binnen een jaar voor kan zorgen dat een uithuisplaatsing niet meer van belang zal zijn en het gezin zelf (al dan niet met ambulante hulp) verder kan. Een eis hierbij is dat minstens één gezinslid professioneel jeugdhulpverlener moet zijn. Ook moet deze persoon minimaal hbo-opgeleid zijn en BIG- of SKJ-geregistreerd zijn (Prins, 2020).

Er is een vraag gekomen vanuit een krachtgezin over hoe zij kinderen en hun gezin het beste kunnen ondersteunen om tegelijkertijd te kunnen voldoen aan de rechten van een kind. Om deze reden is gewerkt aan dit adviesrapport.

1.3 Welke doelgroep wordt er in dit adviesrapport meegenomen?

Krachtgezinnen gaan samenwerken met kinderen die zich verkeren in een gezin waar een uithuisplaatsing dreigt. Deze kinderen hebben vaak te maken met probleemgedrag (Smithuijsen, 1970).

Probleemgedrag wordt gekenmerkt door gedrag dat ouders, leerkrachten en andere personen beschouwen als strijdig met de door hen en de samenleving gehanteerde normen en regels. Daarnaast kunnen deskundigen probleemgedrag beoordelen op basis van bepaalde kenmerken gebaseerd op de psychische gezondheid (Ploeg, 2007, pp. 15–25).

In dit adviesrapport zal vooral de aandacht liggen op de rechten die ieder kind zal moeten hebben. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen kinderen met een uithuisplaatsing en kinderen die thuis bij hun ouders/verzorgers wonen.

1.4 Leeswijzer

De hoofdvraag die in dit adviesrapport de rode draad zal vormen, leidt als volgt:

Hoe kan je als krachtgezin ervoor zorgen dat je een (pleeg)kind met gedragsproblematiek, en het gezin waarin hij/zij leeft, op zo'n manier kan ondersteunen dat het kind zich gehoord voelt en je hiermee de rechten van het kind beter kan nastreven?

De bijbehorende deelvragen, die antwoord krijgen in dit adviesrapport, zijn:

- Wat is een krachtgezin?
- Wat zijn de rechten van een (pleeg)kind (passend bij dit onderwerp)?
- Wat zijn de gevolgen van een uithuisplaatsing op de 'normale' ontwikkeling?
- Wat zijn risicofactoren voor een uithuisplaatsing?
- Wat zijn beschermingsfactoren voor een uithuisplaatsing?
- Welke interventies sluiten hier op aan?

Hoofdstuk 2: De invloed op de ‘normale’ ontwikkeling

Veel kinderen die uit huis geplaatst worden hebben te maken met probleemgedrag. Zo ook de kinderen waar veel krachtgezinnen mee te werk zullen gaan. Het gedrag van kinderen met een ‘normale’ ontwikkeling, wordt gezien als gedrag dat door de meeste mensen wordt vertoond. De kleine groep mensen die ander gedrag toont, wordt gezien als afwijkend van het de norm en zou je kunnen zien als ‘abnormaal’ gedrag (dit is berekend aan de hand van een bepaalde standaarddeviatie die afwijkt van een gemiddelde van een categorie). Let wel dat het gedrag wat door de meeste mensen wordt vertoond, niet altijd het juiste hoeft te zijn. Zo hoeven kinderen met probleemgedrag niet op elk niveau af te wijken van het gemiddelde. Het zou best kunnen zijn dat zij op het sociale niveau wel hoger dan gemiddeld kunnen functioneren (Ploeg, 2007, pp. 15–25).

2.1 De behoeften van een kind

Uit onderzoek gebleken dat kinderen met een ‘normale’ ontwikkeling bepaalde behoeftes zullen ontwikkelen op de volgende gebieden: De behoefte om erbij te horen en deel uit te maken van een groep, de behoefte aan creativiteit en uit te stijgen boven de primaire driften, de behoefte aan identiteit en de behoefte aan een eigen referentiekader. Wanneer je niet aan deze behoeften kan voldoen, wordt de ontwikkeling als ‘abnormaal’ gezien en dat valt weer te vergelijken met de ontwikkeling die kinderen die zich verkeren in een situatie met dreiging op een uithuisplaatsing, kunnen doormaken (Fromm, in Ploeg, 2007, pp. 15–25)

Daarnaast heeft Erikson (in Ploeg, 2007, pp. 15–25) een aantal ontwikkelingsstadia, op het gebied van de geestelijke gezondheid, van de mens opgesteld. Hij zegt dat iedereen met een ‘normale’ ontwikkeling die stadia langsloopt (in zijn woorden ben je dan gezond). Mensen die deze stadia in een andere vorm langslopen, worden gezien als mensen met een abnormale ontwikkeling (in zijn woorden ben je dan ziek). In tabel 2.1 hieronder worden deze acht ontwikkelingsstadia van Erikson aangegeven. De termen die gebruikt worden, worden gezien als twee uitersten van elkaar (Ploeg, 2007, pp. 15–25). Kinderen met een ‘normale’ ontwikkeling zullen zich sneller voegen in de ‘gezonde’ kolom, waar de kinderen met dreiging tot een uithuisplaatsing zich eerder zullen voegen in de ‘zieke’ kolom.

Gezond	VS	Ziek
Vertrouwen		Wantrouwen
Autonomie		Twijfel
Initiatief		Schuldgevoel
Waardigheid		Minderwaardigheid
Identiteit		Verwarring
Intimiteit		Isolement
Generativiteit		Stagnatie
Integriteit		Wanhoop

Tabel 2.1: Ontwikkelingsstadia Erikson

Ook Maslow (in Ploeg, 2007, pp. 15–25) heeft een theorie geformuleerd, gebaseerd op de psychische gezondheid van de mens. Hij ziet de psychische gezondheid vooral als een proces van zelfverwezenlijking. Alle kinderen zullen zich willen ontwikkelen op de volgende behoeften: De fysiologische behoefte (denk aan honger en dorst), de behoefte aan veiligheid, de behoefte om ergens bij te horen (denk aan affectie en liefde), de behoefte aan waardering (voor jezelf en door anderen) en de behoefte aan zelfverwezenlijking. Wanneer aan al deze behoeften is voldaan, heb je een gezonde en ‘normale’ ontwikkeling doorstaan (Ploeg, 2007, pp. 15–25).

2.2 Ontwikkeling pleegkinderen

Alomvattend kan er dus gezegd worden dat een ‘gezonde’ ontwikkeling cruciaal is voor een kind. Kinderen die zich in een situatie verkeren waar een uithuisplaatsing dreigt, kunnen zich niet altijd op een gezonde manier ontwikkelen. Dit is al een probleem op zich. Wanneer ze zich niet op een gezonde manier kunnen ontwikkelen, komen hier andere ontwikkelingstaken bij kijken waar zij mee om moeten gaan (zie tabel 2.2) (Vinke & Van de Mortel, in (Nederlands Jeugdinstituut & Daamen, 2014). De ontwikkelingstaken die er voor pleegkinderen (uithuisgeplaatste kinderen) bijkomen, zijn in onderstaand tabel (tabel 2.2) weergegeven. Kinderen die zich in een situatie verkeren met een dreiging van een uithuisplaatsing, hebben met (ongeveer) dezelfde specifieke ontwikkelingstaken te maken als kinderen die daadwerkelijk uit huis zijn geplaatst. De specifieke ontwikkelingstaken die alleen golden voor uithuisgeplaatste kinderen zijn in onderstaand tabel weggelaten, om de tabel relevant te houden voor de desbetreffende doelgroep.

Leeftijd	Ontwikkelingsopgaven
0-1 jaar	Cultuurshock → wanneer er veel contact is met een ander gezin (in dit geval het krachtgezin) en het kind daadwerkelijk verschil merkt met het eigen gezin.
2-3 jaar	Ontwikkeling van vertrouwen Contact met eigen ouders
4-5 jaar	Omgaan met verschil tussen zichzelf en ouders
6-11 jaar	Gevoelens van verlaten zijn versus gewenst zijn Fantasieën over toekomst
12-14 jaar	Interesse in ‘roots’ Omgaan met dubbele loyaliteiten (wanneer er veel contact is met een ander gezin (in dit geval het krachtgezin) en het kind daadwerkelijk verschil merkt met het eigen gezin). Fantasieën over toekomst
15-18 jaar	Acceptatie
Van toepassing op alle leeftijden	Omgaan met dubbele loyaliteiten Omgaan met bestaansonzekerheid Ontwikkeling van vertrouwen in een ander gezin Behouden van relatie met ouders en familie
Bijzonderheden	Als er sprake is geweest van mishandeling, verwaarlozing of misbruik, heeft het kind de taak deze (traumatische) ervaring te verwerken.

Tabel 2.2 Specifieke ontwikkelingstaken pleegkinderen (Vinke & Van de Mortel, in Nederlands Jeugdinstituut & Daamen, 2014).

Hoofdstuk 3: Probleembeschrijving

3.1 Koppeling ontwikkeling en problematiek

Om even weer terug te komen op de doelgroep waar dit adviesrapport om draait, is het goed om te weten dat ook deze kinderen dezelfde behoeftes hebben net als kinderen met een 'normale' ontwikkeling. Het gevaar is alleen dat de kinderen met dreiging op een uithuisplaatsing, niet altijd de kans krijgen om zich te ontwikkelen op deze behoeftes en hier daardoor niet altijd aan zullen voldoen. Hier mist dus een balans tussen waar een kind recht op heeft en dat wat er een kind te bieden valt. Daarnaast komt het dus voor dat de belangen en behoeftes van deze kinderen niet altijd gehoord worden, wat weer invloed kan hebben op de rechten van het kind (Van der Zon, 2020, p. 369). Ook kunnen er situaties omtrent onveiligheid ontstaan, wat een reden kan zijn voor een uithuisplaatsing ("Uithuisplaatsing", 2019). Dit keert zich tegen het recht van een kind om veiligheid te hebben. Deze problemen worden hieronder verder toegelicht.

3.2 Toelichting problematiek

Om een beeld te geven van de problematiek omtrent de uithuisplaatsingen bij minderjarigen, zijn er een aantal schattingen gemaakt die aangeven om welke aantallen het gaat. Zo zijn er wereldwijd meer dan twee miljoen tot acht miljoen kinderen die in een residentiële instelling verblijven. Ongeveer één miljoen minderjarigen in de Europese Unie verblijven in de alternatieve zorg en van alle minderjarigen in de Europese Unie is ongeveer 1% uit huis geplaatst (Bruning & van der Zon, 2013, p. 500). Wanneer minderjarigen niet meer thuis kunnen wonen en om die reden uit huis worden geplaatst, hebben zij bijzondere rechten. Deze rechten staan vastgelegd in de VN-Richtlijnen voor Alternatieve Zorg voor Kinderen uit 2010. De richtlijnen zijn vooral belangrijk voor de erkenning als het gaat om de rechten van deze kwetsbare kinderen. Hier is in de afgelopen jaren steeds meer aandacht voor gekomen. Zo heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) meer de nadruk gelegd op de belangen van het kind. Wanneer er bijvoorbeeld zaken zijn omtrent een scheiding tussen ouders en kinderen, zal het EHRM altijd eerst kijken naar het belang van het kind. Dit gebeurt ook wanneer dit betekent dat daarmee de rechten van de ouders minder nagestreefd kunnen worden (Bruning & van der Zon, 2013, p. 500).

Om duidelijk te maken waarom het nastreven van de rechten van deze kinderen momenteel zo'n probleem is, zal er gerefereerd worden naar een onderzoek dat hierover gedaan is. Tegelijkertijd zal er onderscheid gemaakt worden tussen kinderen die thuis, bij hun ouders/verzorgers wonen, en kinderen die zich in een situatie verkeren waar een uithuisplaatsing dreigt.

Voor kinderen die nog thuis wonen, geldt veelal dat zij op hun ouders/verzorgers kunnen vertrouwen. Echter geldt dit voor kinderen met een dreiging voor uithuisplaatsing niet. Vaak is het niet kunnen vertrouwen van de ouders juist de reden voor de uithuisplaatsing. Om die reden worden belangrijke beslissingen over die kinderen genomen door jeugdbeschermers en kinderrechtters. Een erg groot nadeel hierbij is dat zij deze kinderen vaak oppervlakkig kennen, in tegenstelling tot de band die andere kinderen met hun ouders hebben. Omdat de relatie tussen een jeugdbeschermer of kinderrechtter en het kind zelf vaak zo oppervlakkig is, is het ook makkelijker om voorbij de belangen van het kind te gaan. Daarbij komt ook dat uit onderzoek is gebleken dat het centraal stellen van het kind en diens belangen de eerste voorwaarde is voor een effectieve bescherming voor het kind zelf (Van der Zon, 2020, p. 369).

De rechten van een kind zou een vangnet moeten zijn voor het kind. Juist in gevallen waarin het kind niet onbezorgd en veilig kan opgroeien. Dit vangnet kan alleen werkend zijn op het moment dat het ook daadwerkelijk aanwezig is op het moment van een crisissituatie, bijvoorbeeld een uithuisplaatsing. Uit onderzoek is gebleken dat de wet- en regelgeving doorgaans niet in strijd is met kinder- en mensenrechten. Wel is gebleken dat kinderen, die zich in een situatie verkeren waar een uithuisplaatsing dreigt, vaak geen kans krijgen om zich op deze rechten te beroepen. Dit geldt vooral op de momenten waarop de rechten van het kind niet worden nagestreefd. Juist dat is een groot probleem. Het vangnet wat de rechten zou moeten zijn voor een kind, is voor deze kinderen juist een afgrond zonder vangnet zelf (Van der Zon, 2020, p. 369).

Hoofdstuk 4: Risico- en beschermingsfactoren (voor uithuisplaatsing)

In dit hoofdstuk worden de risico- en beschermingsfactoren in kaart gebracht. Deze factoren zullen zich richten op kinderen met een dreiging van een uithuisplaatsing, aangezien dit de doelgroep is waar krachtgezinnen mee te werk gaan. De risico- en beschermingsfactoren zijn onderverdeeld in drie niveaus: het niveau van het kind, het niveau van de ouders/het gezin en het niveau van de omgeving.

4.1 Risicofactoren

4.1.1 Niveau van het kind

Hierbij moet je denken aan ernstige emotionele problemen en gedragsproblemen die vastgesteld zijn bij het kind zelf. Daarnaast is gevaarlijk of bedreigend gedrag van het kind richting gezinsleden een groot risicofactor voor een uithuisplaatsing. Hiermee komt namelijk de veiligheid van een ieder in gevaar. Ook een verminderd contact met de realiteit wordt gezien als een risicofactor voor een uithuisplaatsing (denk hierbij aan psychoses, zelfbeschadiging en/of suïcidegedrag) (“Besluitvorming - Richtlijn Uithuisplaatsing”, 2017). Dit zijn risicofactoren omdat het kind hierdoor belemmerd wordt in zijn of haar ontwikkelingsopgaven (Nederlands Jeugdinstituut & Daamen, 2014).

4.1.2 Niveau van het gezin/ouders

Niet alleen het kind heeft invloed op de risicofactoren, zo ook de ouders en/of het gezin waarin het kind opgroeit. Wanneer er ernstige en langdurige kindermishandeling plaatsvindt binnen het gezin, of een hoog risico op kindermishandeling, wordt dit gezien als een groot risicofactor vanuit de ouders/het gezin. Dit heeft namelijk negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van het kind en diens veiligheid. Daarnaast is een (ernstig) tekort aan opvoedingsvaardigheden ook een risicofactor. Als laatst is een ernstige onveiligheid in de ouder-kindrelatie (door bijvoorbeeld een onveilige of gedesorganiseerde hechting) een risicofactor voor een uithuisplaatsing van het kind (“Besluitvorming - Richtlijn Uithuisplaatsing”, 2017).

4.1.3 Niveau van de omgeving

Wanneer het kind geen sociale steun vanuit de omgeving kan krijgen, is dit een risicofactor. Daarbij komt ook de mate waarin het kind veiligheid kan krijgen vanuit de omgeving. Een kind heeft het namelijk nodig om gestimuleerd te worden in zijn of haar ontwikkeling, om zo alle ontwikkelingstaken te volbrengen. Wanneer het kind in een achterstandswijk opgroeit met veel criminaliteit, is dit geen veilige omgeving voor het kind om in op te kunnen groeien en zichzelf te kunnen ontwikkelen. Ook spelen lage inkomsten van het gezin een grote rol, wat ook weer invloed heeft op de woonsituatie en leefomgeving (“Besluitvorming - Richtlijn Uithuisplaatsing”, 2017).

4.2 Beschermingsfactoren:

4.2.1 Niveau van het kind

Het kind kan zichzelf in die zin beschermen, wanneer hij of zij zelfwaardering heeft. Ook is een aantrekkelijk uiterlijk en een bovengemiddelde intelligentie een beschermingsfactor voor een uithuisplaatsing. Dit zijn beschermingsfactoren die invloed hebben op de risicofactoren op het niveau van de ouders en het gezin, omdat de ouders sneller geneigd zullen zijn een passende opvoedingsstrategie te hanteren. Ook wanneer een kind een makkelijk temperament heeft, zal dit gezien worden als beschermingsfactor. Dit komt omdat ouders minder snel geneigd zijn om mishandeling toe te passen in zo'n situatie (wat gezien wordt als risicofactor) ("Besluitvorming - Richtlijn Uithuisplaatsing", 2017).

4.2.2 Niveau van het gezin/ouders

De ouders kunnen de situatie beschermen door het kind te voorzien in de fysieke behoeften (denk hierbij aan voedsel, een goede hygiëne en het bieden van onderdak). Ook is het bieden van een goede gezondheidszorg een factor wat bijdraagt aan bescherming. Hier vallen huisarts- en tandartsbezoeken onder. Niet alleen de fysieke verzorging is belangrijk, ook de emotionele warmte die je aan een kind geeft speelt een grote rol. Denk hierbij aan het geven van waardering en respect, net als het tonen van empathie en begrip. Wanneer een kind dit voldoende krijgt, zal het kind genoeg gestimuleerd worden om zich veilig te kunnen ontwikkelen. Als laatste is het belangrijk om het kind te stimuleren in de ontwikkeling en een basis te zijn waar het kind altijd op kan terugvallen ("Besluitvorming - Richtlijn Uithuisplaatsing", 2017).

4.2.3 Niveau van de omgeving

Wanneer het kind opgroeit in een huishouden die goed met elkaar kunnen functioneren, geldt dit als een beschermingsfactor voor een uithuisplaatsing. Hierbij komt ook dat er een veilige omgeving moet zijn waarin het kind kan opgroeien. Denk hierbij aan een omgeving met weinig criminaliteit en veel sociale voorzieningen. Ook moeten er genoeg inkomsten zijn die ervoor kunnen zorgen dat het gezin onderhouden kan worden. Vooral de sociale steun vanuit de omgeving (leerkrachten, familie, burens etc.) worden gezien als een groot beschermingsfactor tegen een uithuisplaatsing ("Besluitvorming - Richtlijn Uithuisplaatsing", 2017). Verder is het in de buurt waarin een kind opgroeit belangrijk om sociale cohesie te hebben, duidelijkheid van normen te hebben (Nederlands Jeugdinstituut & Daamen, 2014). Dit werkt beschermend omdat het een kind structuur en gevoel van veiligheid kan bieden.

Hoofdstuk 5: Interventies – het uiteindelijke advies

In het tweede hoofdstuk is de ontwikkeling van kinderen met een ‘normale’ ontwikkeling beschreven en van kinderen die uit huis worden geplaatst. Omdat er zo’n enorm verschil op het gebied van de ontwikkeling kan ontstaan tussen deze twee doelgroepen, wordt er een advies gegeven om dit verschil te kunnen inperken. Op deze manier kan er worden voldaan aan de rechten van een kind die in omstandigheden verkeerd met veel risicofactoren (zoals beschreven in hoofdstuk drie). De rechten zoals ieder kind met een ‘normale’ ontwikkeling ook heeft. De adviezen die in dit hoofdstuk besproken worden, vormen tegelijkertijd de conclusie van dit rapport. Er zal een link gelegd worden naar voorgaande hoofdstukken, waarin gesproken is over de problematiek en de ontwikkeling van de desbetreffende doelgroep.

5.1 Tips voor het krachtgezin

Allereerst is het belangrijk voor een krachtgezin dat de hulp die je biedt, een maatwerk zal zijn en altijd afhankelijk moet zijn van de adviesvraag van het gezin waarmee je werkt. Op basis hiervan kan je als krachtgezin kijken hoe jij daar bij past. Hoe doe je dit? Dit kan je doen door bijvoorbeeld veel te observeren in het gezin, te adviseren en vooral veel te spiegelen. Dit kan op momenten waarop je veel samen bent, tijdens het eten of tijdens een gezamenlijke onderneming. Ook kan het helpen om het kind eens te laten logeren bij het krachtgezin, om zo te kijken hoe de gedragingen van het kind in een andere situatie zijn. Wanneer je dit hebt gedaan, heb je een duidelijk beeld van het gezin en de omgeving waarin het kind opgroeit. Het doel is uiteindelijk dat het kind kan blijven wonen binnen dit gezin, om zo te voldoen aan zijn rechten (Prins, 2020). Om ervoor te zorgen dat de omgeving waarin het kind opgroeit veilig blijft en stimulerend is, kan je als krachtgezin met je eigen cultuur en je gezinssysteem een voorbeeld geven aan het gezin die je helpt. Belangrijk hierbij is wel dat je het altijd samen met het gezin doet, zodat het gezin het krachtgezin niet als concurrentie gaat zien. Immers zijn krachtgezinnen ingezet om gevoel van concurrentie te voorkomen. Gebruik de kracht van het gewone leven en neem dit mee voor het kind die je helpt (Prins, 2020).

5.2 Interventies gericht op de rechten van een kind

KinderrechtenNU zet zich in voor de rechten van het kind. Zij streven ernaar dat kinderen zelf de kans krijgen om hun belangen en wensen aan te geven. Dit doen zij onder andere door verschillende trainingen te geven aan professionals, over hoe je dit met kinderen kan aanpakken. Ze laten je op deze manier ontdekken hoe je zonder oordeel kan luisteren naar wat een kind te vertellen heeft. De training ‘KinderrechtenNU in de klas’ wordt gegeven aan professionals in de Jeugdgezondheidszorg (JGZ), waarin de school centraal staat en ook de ouders van het kind in worden meegenomen. Onderwerpen zoals empowerment en regie over je eigen leven/zorg worden hiermee besproken. Het aanvragen van deze training, kan ervoor zorgen dat het onderwerp meer bespreekbaar wordt gemaakt en er meer kennis over komt. Daarnaast kan je als professional (als krachtgezin) tips meekrijgen over hoe je kinderen het gevoel van zelfstandigheid kan meegeven, zo ook aan de ouders van het kind (M. P. E. A. V. Delfos, Willems, Ghor, & Geluk, z.d.). Deze training is aan te vragen via onderstaande website. Onder het kopje ‘aanbod’ is meer informatie over de training te vinden. Wanneer je hierin geïnteresseerd bent, kan je onder het kopje ‘contact’ contactgegevens vinden om de training aan te vragen.

<https://kinderrechtenu.nl/aanbod.html>

Het zou ook best kunnen dat je nog helemaal geen zicht hebt op de situatie waarin jouw kind, waarmee je samenwerkt, zich precies verkeert. Als dat het geval is, is het nog lastiger om een beeld te krijgen van de rechten die het kind momenteel heeft en ook daadwerkelijk worden nagestreefd. Daarom heeft KinderrechtenNU een checklist gemaakt voor kinderen, ouders en professionals, waarop zij kunnen zien welke rechten er in jouw situatie toepasbaar zijn (M. P. E. A. V. Delfos, Willems, Ghor, & Geluk, z.d.). Deze formulieren zijn toegevoegd in bijlage 1 (checklist voor het kind), bijlage 2 (checklist voor de ouders) en bijlage 3 (checklist voor de professional, het krachtgezin).

5.3 Interventie inzetbaar bij effecten van een trauma

Zoals beschreven in voorgaande hoofdstukken, heb je als krachtgezin veelal te maken met kinderen en probleemgedrag. Dit gedrag kan voorkomen uit traumatische ervaringen. Zoals in hoofdstuk drie al is beschreven, zijn psychoses (die voort kunnen vloeien uit deze traumatische ervaringen) een risicofactor voor een uithuisplaatsing. Om dit te voorkomen, kan je als krachtgezin een interventie inzetten die zich puur richt op de trauma's van een kind. Een voorbeeld hiervan is een training die meer kennis verwerft over de effecten van een trauma, met gevolgen voor het functioneren van het kind. Deze training is gericht op opvoeders en zou je samen met het gezin kunnen volgen. Indirect heeft de training een positief effect op het kind, omdat de verworven kennis kan helpen bij hun herstel. Dit kan de kans op een uithuisplaatsing verkleinen (Coppens & Kregten, 2015). De training is te kopen via onderstaande website, waar je een korte samenvatting van de training vindt en daarbij een link naar de training zelf.

<https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs12454-015-0027-2>

5.4 Interventies gericht op de belangen van het kind

Daarnaast is uit onderzoek gebleken dat kinderen het vooral belangrijk vinden om gezien en gehoord te worden. Hier kan je als krachtgezin goed op aansluiten. Kinderen hebben behoefte aan eigen regie, maar ook aan een eigen slaapkamer, een plekje voor zichzelf. Wanneer het eigen gezin dit niet kan realiseren, zou je als krachtgezin hier een oplossing voor kunnen bedenken. Je zou het kind bijvoorbeeld een eigen plekje (ruimte) kunnen geven binnen je eigen huis, om zo ook even te ontkomen van de situatie waarin het kind zich momenteel verkeert. Ook is uit ditzelfde onderzoek gebleken dat kinderen het belangrijk vinden om beslissingen samen te nemen met de opvoeders/belanghebbenden. Neem dit vooral mee in het proces dat je aangaat met een kind en neem dus geen beslissingen zonder het kind daarin mee te nemen (Stichting Het Vergeten Kind & van Doorn, 2019).

Ook is er een magazine opgesteld waarin kinderen/jongeren het woord hebben gekregen. Hierin vertellen zij wat zij belangrijk vinden en wat hun belangen zijn (Steenbakkers, Grietens, D, & van der Steen, 2017, p. 3-15). Hier kan je als krachtgezin goed op aansluiten, omdat je in het belang van het kind te werk gaat. Het magazine is te vinden in onderstaande link. Je kan dit magazine gebruiken om zelf kennis over het onderwerp op te doen, ook zou je het magazine kunnen laten lezen aan het kind waar je mee te werk gaat.

https://www.rug.nl/gmw/pedagogical-and-educational-sciences/research/pleegzorg/documenten/21dr44_rgu-steenbakkers-magazine_def.pdf

Literatuurlijst

- *Besluitvorming - Richtlijn Uithuisplaatsing*. (2017, 8 augustus). Geraadpleegd van <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/uithuisplaatsing/besluitvorming/besluitvorming/>
- Bruning, M., & van der Zon, K. (2013). Out of home, out of right? - rechten van minderjarigen bij uithuisplaatsing. *Kluwer Navigator*, 38(4), 500. Geraadpleegd van [https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/24816/000-A-NJCM%202013%20nr%20%204%2030-08-2013_Bruning_VdZon%20\(2\).pdf?sequence=1](https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/24816/000-A-NJCM%202013%20nr%20%204%2030-08-2013_Bruning_VdZon%20(2).pdf?sequence=1)
- Coppens, L., & Kregten, C. (2015, 1 december). *Zorgen voor getraumatiseerde kinderen*. Geraadpleegd van https://link.springer.com/article/10.1007/s12454-015-0027-2?error=cookies_not_supported&code=6db3afe5-7af9-4b0a-b723-a589ce4b7c7e
- Delfos, M. P. E. A. V., Willems, J. O. R. V. H. K., K., Ghor, G., & Geluk, L. W. D. V. T. S. J. (z.d.). *Je staat er niet alléén voor!* Geraadpleegd van <https://kinderrechtenu.nl/index.html>
- Erkelens, D., & Verboom, R. (2020). *Waarom moeilijk doen, als het thuis kan?* Geraadpleegd van <https://www.springup.nu/wp-content/uploads/2020/10/200922-Scriptie-2020-def.pdf>
- Nederlands Jeugdinstituut, & Daamen, W. (2014). *Ontwikkeling van het pleegkind*. Geraadpleegd van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Review-Ontwikkeling-van-het-pleegkind.pdf>
- Ploeg, J. D. (2007). *Gedragsproblemen: ontwikkelingen en risico's*. Geraadpleegd van <https://www.lemniscaat.nl/uploadfolder/fm9789056379278.pdf>
- Prins, E. (2020, 4 februari). *Nieuw! Het krachtgezin: een stevig gezin naast een kwetsbaar gezin*. Geraadpleegd van <https://www.zorgwelzijn.nl/nieuw-het-krachtgezin-een-stevig-gezin-naast-een-kwetsbaar-gezin/>
- *Rol van ouders bij ontwikkeling kind - Artikel 5 Kinderrechtenverdrag*. (2017, 3 december). Geraadpleegd van <https://www.kinderrechten.nl/kinderrechten-vw/artikel-5-de-rol-van-ouders/>
- Smithuijsen, D. (1970, 22 augustus). *Probleemjongeren worden steeds vaker uit huis geplaatst. Maar nu is er een alternatief*. Geraadpleegd van <https://www.vn.nl/jim-jongeren-gedragsproblemen/>

- Steenbakkens, A., Grietens, H., D, W., & van der Steen, S. (2017). Als pleegkind heb je écht wel wat te zeggen. *Rijksuniversiteit Groningen*, 3–15. Geraadpleegd van https://www.rug.nl/gmw/pedagogical-and-educational-sciences/research/pleegzorg/documenten/21dr44_rgu-steenbakkers-magazine_def.pdf
- Stichting Het Vergeten Kind, & van Doorn, R. (2019). *Je veilig en vertrouwd voelen op de plek waar je woont*. Geraadpleegd van <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/392644>
- *Uithuisplaatsing*. (2019, 21 juni). Geraadpleegd van <https://www.jeugdveiligverder.nl/uithuisplaatsing/>
- Van der Zon, K. A. M. (2020). Pleegrechten voor kinderen: Een onderzoek naar het realiseren van de rechten van kinderen die in het kader van een ondertoezichtstelling in een pleeggezin zijn geplaatst. *Universiteit Leiden*, 369. Geraadpleegd van https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/137311/summ_dut.pdf?sequence=16
- Zorg & Sociaalweb. (2021). *In gesprek over krachtgezinnen*. Geraadpleegd van <https://www.sociaalweb.nl/blogs/in-gesprek-over-krachtgezinnen?fbclid=IwAR2Q6jFDCgw-0zPaglzi2JsA-Kr79UNCjshal19VvF6qDRbbEBUDIZEKSuU>

Bijlage 1: Checklist voor het kind

KINDER RECHTEN NU

WAT HEB JE NODIG OM OP TE GROEIEN...

Vink aan:

- Ouders of verzorgers liefde en zorg
- Een opvoeding met normen en waarden en het goede voorbeeld krijgen
- Ontwikkeling verantwoordelijkheidsgevoel leren voor jezelf te zorgen en voor anderen en leren met geld om te gaan
- Elke schooldag naar school gaan
- Goed onderwijs krijgen beschermd worden tegen te hoge verwachtingen leren omgaan met (gezonde) stress
- Geaccepteerd worden
- Ruimte en tijd voor jezelf
- Ruimte en tijd om te spelen
- Gezond eten genoeg beweging genoeg slaap
- Lichamelijke verzorging
- Hulp bij het bereiken (of behouden) van een gezond gewicht
- Een gezonde omgeving een rookvrije omgeving een veilige omgeving

- Bescherming tegen gehoorbeschadiging
- Beperkte tijd achter beeldschermen
- Bescherming tegen schadelijke informatie met name op internet en tv
- Voorlichting over seksualiteit
- Voorlichting over alcohol en drugs gokken internet en social media en verslaving
- Extra hulp krijgen als je het nodig vindt
- Bescherming tegen en hulp krijgen bij ongezonde stress of nare gebeurtenissen
- Het verschil leren tussen grappen maken en pesten en niet steeds gepest worden
- Niet geslagen worden niet uitgescholden worden niet vernederd worden
- Niet bij een vechtscheiding betrokken worden
- Niet mishandeld worden niet verwaarloosd worden niet uitgebuit worden geen ongewenst lichamenlijk contact
- Mee kunnen doen meepraten en mee-beslissen thuis op school in de buurt
- Serieus genomen worden naar jouw mening wordt gevraagd en geluisterd

Als je denkt dat er iets niet goed gaat met jou of met je vriendje of vriendinnetje, of bij een klasgenoot of iemand uit je buurt, dan is er voor jou de **KINDERHULPCODE**

Is jouw omgeving 'Kinderrechtenproof' of moet er iets verbeterd worden?

AAN DE SLAG!

Informatie kun je vinden op:
<https://8-12.infovoorjou.nl>
Of vraag advies aan je burgemeester
burgemeester@.....nl

Je kunt ook **DE KINDERTELEFOON**
bellen: **0800 0432**

Zoek een volwassene die je vertrouwt, die naar je luistert en die je helpt.

JE STAAT ER NIET ALLEEN VOOR!

Heel veel mensen kunnen luisteren en helpen!
Je moeder, je vader, de juf, de meester, familie, buren, vrienden, de dokter, de politie, de burgemeester of...
Je weet vast nog wel iemand die je kunt vertrouwen.

© Stichting Kinderrechten en Menselijke Ontwikkeling - www.kinderrechten.nu

Bijlage 2: Checklist voor de ouders

KINDERRECHTEN NU

WAT HEEFT JE KIND NODIG OM OP TE GROEIEN...

Vink aan:

- Ouders of verzorgers liefde en zorg
- Een opvoeding met normen en waarden en het goede voorbeeld krijgen
- Ontwikkeling verantwoordelijkheidsgevoel leren voor jezelf te zorgen en voor anderen en leren met geld om te gaan
- Elke schooldag naar school gaan
- Goed onderwijs krijgen beschermd worden tegen te hoge verwachtingen leren omgaan met (gezonde) stress
- Geaccepteerd worden
- Ruimte en tijd voor jezelf
- Ruimte en tijd om te spelen
- Gezond eten genoeg beweging genoeg slaap
- Lichamelijke verzorging
- Hulp bij het bereiken (of behouden) van een gezond gewicht
- Een gezonde omgeving een rookvrije omgeving een veilige omgeving

- Bescherming tegen gehoorbeschadiging
- Beperkte tijd achter beeldschermen
- Bescherming tegen schadelijke informatie met name op internet en tv
- Voorlichting over seksualiteit
- Voorlichting over alcohol en drugs gokken internet en social media en verslaving
- Extra hulp krijgen als je het nodig vindt
- Bescherming tegen en hulp krijgen bij ongezonde stress of nare gebeurtenissen
- Het verschil leren tussen grappen maken en pesten en niet steeds gepest worden
- Niet geslagen worden niet uitgescholden worden niet vernederd worden
- Niet bij een vechtscheiding betrokken worden
- Niet mishandeld worden niet verwaarloosd worden niet uitgebuit worden geen ongewenst lichamenlijk contact
- Mee kunnen doen meepraten en meebeslissen thuis op school in de buurt
- Serieus genomen worden naar jouw mening wordt gevraagd en geluisterd

“Ouders willen goed voor hun kinderen zorgen maar dat lukt niet altijd. Zij kunnen met **hulp daar vaak wel verbetering in krijgen**”, dat is wat we kinderen vertellen. In het belang van het kind heb je als ouder of verzorger recht op hulp! Gebruik de **OUDERHULPCODE**

Is jouw omgeving “Kinderrechtenproof” of moet er iets verbeterd worden?

AAN DE SLAG!

Je kunt belangrijke informatie vinden op <https://stichtingopvoeden.nl>

of kijk op <https://www.minime.nl/artikelen/577/hulplijn-voor-ouders>

Zoek op de school van jouw kind iemand, die je vertrouwt, die naar je luistert en die je helpt. Zoek net zo lang tot je iemand gevonden hebt.

JE STAAT ER NIET ALLEEN VOOR!

Heel veel mensen kunnen je helpen, familie, burens... maar ook professionals. Kijk op de **Sociale Kinderkaart** van school en van de gemeente.

© Stichting Kinderrechten en Menselijke Ontwikkeling - www.kinderrechten.nu

Bijlage 3: Checklist voor professionals

KINDERRECHTEN NU

WAT HEEFT EEN KIND NODIG OM OP TE GROEIEN...

Vink aan:

- Ouders of verzorgers liefde en zorg
- Een opvoeding met normen en waarden en het goede voorbeeld krijgen
- Ontwikkeling verantwoordelijkheidsgevoel leren voor jezelf te zorgen en voor anderen en leren met geld om te gaan
- Elke schooldag naar school gaan
- Goed onderwijs krijgen beschermd worden tegen te hoge verwachtingen leren omgaan met (gezonde) stress
- Geaccepteerd worden
- Ruimte en tijd voor jezelf
- Ruimte en tijd om te spelen
- Gezond eten genoeg beweging genoeg slaap
- Lichamelijke verzorging
- Hulp bij het bereiken (of behouden) van een gezond gewicht
- Een gezonde omgeving een rookvrije omgeving een veilige omgeving

- Bescherming tegen gehoorbeschadiging
- Beperkte tijd achter beeldschermen
- Bescherming tegen schadelijke informatie met name op internet en tv
- Voorlichting over seksualiteit
- Voorlichting over alcohol en drugs gokken internet en social media en verslaving
- Extra hulp krijgen als je het nodig vindt
- Bescherming tegen en hulp krijgen bij ongezonde stress of nare gebeurtenissen
- Het verschil leren tussen grappen maken en pesten en niet steeds gepest worden
- Niet geslagen worden niet uitgescholden worden niet vernederd worden
- Niet bij een vechtscheiding betrokken worden
- Niet mishandeld worden niet verwaarloosd worden niet uitgebuit worden geen ongewenst lichamelijk contact
- Mee kunnen doen meepraten en mee-beslissen thuis op school in de buurt
- Serieus genomen worden naar jouw mening wordt gevraagd en geluisterd

Professionals willen goed voor kinderen zorgen en daarbij goede, de betekenisvolle contacten met hun ouders of verzorger maar dat is niet altijd makkelijk. Zij kunnen met hulp daar vaak wel verbetering in krijgen.

In het belang van het kind hebben professionals recht op hulp! Gebruik de **PROFESSIONALHULPCODE**

Zoek in het school- en zorgteam iemand die je vertrouwt, die naar je luistert en die je helpt. Zoek net zo lang tot je die gevonden hebt.

© Stichting Kinderrechten en Menselijke Ontwikkeling - www.kinderrechten.nu

Bron: https://kinderrechtenu.nl/assets/files/KRNU_Checklist-20-PROF-A4-PRINT.pdf